

Anti-pest protocol

Pesten op school

Inleiding

Pesten op school is een belangrijk aandachtspunt. Het is zeer complex. Er is een enorme verscheidenheid aan peestsituaties en oplossingen. Een systematische aanpak is noodzakelijk.

Daarvoor geldt een aantal overwegingen:

- de primaire opdracht van de school is de individuele leerling te helpen zich intellectueel en emotioneel te ontwikkelen. Pestproblemen hebben hierop een negatieve invloed
- negatieve groepsnormen die optreden in peestsituaties hebben een negatieve invloed op zowel het welbevinden van de individuele leerling als op de werkhouding van de groep
- pestproblemen beïnvloeden op een negatieve manier het pedagogisch klimaat. Zowel de pester als de gepeste leerling maken een ongezonde persoonlijkheidsgroei door
- humanitair gezien lijden gepeste leerlingen onder de situatie. Dit kan directe gevolgen hebben, maar ook manifest worden in latere levensfasen. Het is onwenselijk dit niet aan te pakken
- vanuit de christelijke identiteit is het opkomen voor de zwakkere leerling, in dit geval voor de gepeste leerling, een belangrijk uitgangspunt. Onze kernwaarden geven duidelijk aan dat ieder van waarde is, dat iedereen gelijkwaardig is recht heeft op perspectief en van betekenis voor de ander. Dat betekent dat ook de pester hulp aangeboden dient te krijgen
- CSW maakt een weloverwogen keuze voor een deugdelijk anti-pestprogramma.

Definitie

Pesten (op school) is het langdurig/herhaaldelijk uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een groep/persoon tegen één of meer medeleerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen, die hebben aangegeven dat ze het niet leuk vinden en waarbij de pester(s) toch doorgaan.

Een persoon wordt getreiterd of gepest als hij/zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meer personen

Vormen van pesten

Voorbeelden van pesten:

- stukmaken, afpakken en/of verstoppen van eigendommen
- naropen, uitlachen en/of belachelijk maken
- schelden of scheldnamen geven,
- dreigen
- (sterk overdreven) nadoen, imiteren.
- uitsluiten van groepsspel of sportactiviteitdoodzwijgen
- fysiek geweld
- afpersing: dwingen om geld of spullen te geven of iets voor de pester te doen
- digitaal pesten, via e-mail, chats, whatsapp, telefoontjes

Verskil tussen pesten en plagen

Bij plagen is sprake van incidenten en van een "gelijke" machtsverhouding. Er is geen winnaar of verliezer en dus geen slachtoffer. De geplaagde leerling is in staat zichzelf te verdedigen. De geplaagde loopt geen (blijvende) psychische en/of fysieke schade op.

Aanpak van pesten

Gestructureerde aanpak van pesten

Pesten is een serieus probleem. Een vereiste om het probleem aan te pakken is dat alle betrokkenen pesten als een bedreiging zien voor een veilig schoolklimaat en bereid zijn mee te werken aan het voorkomen en bestrijden.

Bij een gestructureerde aanpak wordt uitgegaan van een tweetal grondprincipes:

1. *Preventief werken*

- beïnvloeden van de schoolcultuur en schoolklimaat
- invullen contract in de klassen.
- begeleiding van groepsontwikkeling en klassenklimaat
- een actief systeem van mentoraat en leerlingbegeleiding
- actieve communicatie van/over (kern)waarden en normen
- stimuleren van voorbeeldgedrag door docenten
- autonomie van leerlingen stimuleren
- training van sociale en communicatieve vaardigheden
- projecten en lessenseries op het gebied van (digitaal) pesten organiseren
- aandacht voor pesten in landelijke week en dit herhaaldelijk terug laten komen in mentorlessen en via gastlessen.

2. *Curatief werken*

- directe actie: diverse ad hoc maatregelen om peestsituaties te beïnvloeden
- planmatige aanpak: systematisch beïnvloeden van peestsituaties en gedrag van alle betrokkenen d.m.v. 5-sporenmodel en stappenplan.

We werken volgens de volgende stappen:

1. Gesprek met betrokken leerlingen door de mentor- waarschuwende functie. Wat bedoelen we gesprek met betrokken leerlingen > leerlingen praten met elkaar, horen elkaar aan en maken afspraken. Dit wordt begeleid door mentor / leerlingbegeleider. Die herhaalt afspraken en waarschuwt dat als afspraken geschonden worden ouders worden ingelicht. Mentor zet kort verslag in SOM bij betrokken leerlingen.
2. De naleving van de gemaakte afspraken worden gecontroleerd en bijgehouden door mentor binnen een termijn van twee weken en ook genoteerd in SOM. Als één van de partijen zich niet aan de afspraken houdt meldt de mentor dit ook bij de coördinator school & veiligheid.
3. Lesgevende docenten worden geïnformeerd en gevraagd om extra aandacht voor de situatie te hebben.
4. Als het pestgedrag niet stopt volgt een tweede gesprek met de pester(s) en hun ouders onder leiding van schoolleiding. Wanneer het wel stopt een positief afsluitend gesprek. Hierbij wordt de **oplossingkaart** ingevuld.
5. De naleving van de gemaakte afspraken worden gecontroleerd en bijgehouden in SOM.
6. *Als het pestgedrag na bovenstaande maatregelen niet stopt, wordt een tijdelijke schorsing opgelegd, tevens wordt verplichte begeleiding / hulpverlening ingezet om tot gedragsverandering te komen.*
7. *In voorkomende gevallen, waar het pesten hardnekkig blijft voortduren, kan de school ook ouders van de betrokken leerlingen en externe expertise betrekken om het pesten te doen stoppen.*
8. *Indien het pestgedrag aanhoudt na bovenstaande maatregelen, kan de school overgaan tot verdere maatregelen, zoals een reboundplaatsing. Als pestgedrag ook na deze sancties blijvend is, volgt een definitieve verwijdering van de pesters, waarbij de school het protocol schorsing en verwijdering naleeft.*
9. *In alle gevallen waar sprake is van geconstateerd pestgedrag, worden zowel de ouders van het slachtoffer(s) als van de dader(s) geïnformeerd door de mentor.*

Om bovenstaande vorm te geven, werken we binnen CSW met een aantal modellen:

A. 5-Sporenmodel

Het 5-sporenmodel staat voor een brede aanpak van het probleem pesten. Het is geen spoorboekje met voor elke situatie een bepaalde aanpak. Het geeft aan dat, om te voorkomen dat peestsituaties escaleren en om tot oplossingen te komen, er aan 5 sporen tegelijk aandacht besteed moet worden. Deze vijf sporen komen overeen met de onderstaande vijf betrokken personen/groepen in een peestsituatie:

1. *Steun bieden aan de leerling die gepest wordt: Mentoren, later de coördinator school & veiligheid*
 - proberen te achterhalen hoe erg het probleem is
 - het probleem serieus nemen
 - met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen
 - de leerling steunen bij het werken aan oplossingen zo nodig hulp inschakelen, bijvoorbeeld d.m.v. een sociale vaardigheidstraining
2. *Steun bieden aan de leerling die pest: Mentoren, later de coördinator school & veiligheid*
 - met de leerling bespreken wat pesten voor de gepeste betekent
 - met de leerling bespreken wat de reden is van het pesten
 - met de leerling bespreken hoe er verandering in het pestgedrag kan optreden
 - zo nodig hulp inschakelen, bv. d.m.v. een sociale vaardigheidstraining
3. *De groep waarin gepest wordt (ook zij die niet pesten maar zwijgen) betrekken bij het pestprobleem: Mentor en de coördinator school & veiligheid*
 - met deze leerlingen het pestprobleem en hun eigen rol daarbij bespreken
 - met deze leerlingen mogelijke oplossingen bespreken en hun eigen bijdrage daarin
 - samen werken aan oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol vervullen
4. *Steun bieden aan betrokken ouders: Mentoren, later de coördinator school & veiligheid*
 - ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen
 - informatie en advies geven over pestgedrag en over de manier waarop dit kan worden aangepakt
 - samen met school het probleem aanpakken eventueel verwijzing naar deskundige hulp
5. *De aanpak van de school: Mentoren, later de coördinator school & veiligheid*
 - directie, mentoren, docenten en OOP zijn op de hoogte van het verschijnsel pesten en de aanpak ervan
 - de school zorgt voor een algemeen beleid rondom veiligheid en pesten en zij zorgt er voor dat elk personeelslid hiervan op de hoogte is.

B. Herstelrecht

Het herstelrecht is een methode waarop peestsituaties op school kunnen worden opgelost: het stimuleren van het conflict oplossend vermogen van leerlingen door middel van herstelrecht. Herstelrecht richt zich op het repareren van de negatieve gevolgen van een conflict. Het stellen van de volgende vragen bij een conflict op school (eerst door mentor daarna coördinator school&veiligheid) draagt daar al aan bij:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dachten de betrokkenen daarbij?
- Hoe kijken de betrokkenen er nu tegenaan?
- Wie is er benadeeld?
- Wie kan wat hoe doen om het leed te herstellen?

C. No-blame methode

De No Blame methode is een stappenplan om effectief en oplossingsgericht tegen pesten op te treden op school. De stappen lijken op zich simpel; in eerste instantie wordt de leerling die gepest wordt apart genomen (*mentor en coördinator school&veiligheid*) en worden de problemen besproken. Vervolgens wordt een groepje leerlingen geformeerd die een steungroep vormen en gaan helpen en tenslotte wordt na een week of twee gekeken wat er veranderd is. De No Blame methode ziet pesten als een verantwoordelijkheid van de groep, waarbij er bij niemand de schuld wordt gelegd. De gevoelens van de betrokken personen zijn belangrijker dan de eigenlijke feiten. Alleen als het slachtoffer akkoord gaat met een straffeloze aanpak, is het zinvol.

Het proces verloopt in 7 stappen:

1. Gesprek met het slachtoffer.

- Beschouwende, inlevende reacties.
- GEEN feitelijk bewijsmateriaal verzamelen.
- WEL slachtoffer proces laten begrijpen en toestemming geven voor proces.
- Namen noemen, gevoel beschrijven/tekenen, kans bieden tot contact opnemen.

2. Bijeenkomst met de betrokken leerlingen.

- Groep van 6 à 8 leerlingen: pesters, meelopers, stille getuigen, behulpzame leerlingen.

3. Leg het probleem uit.

- Tekst/tekening gebruiken.
- Geen details, feiten of beschuldigingen.

4. Deel de verantwoordelijkheid.

- Niemand wordt gestraft.
- Gedeelde verantwoordelijkheid voor gelukkig en veilig gevoel bij het slachtoffer.
- Bijeenkomst is om probleem op te lossen.

5. Vraag naar de ideeën van elk groepslid.

- Macht verschoven naar groepsgeheel.
- Ideeën in ik-taal: ik... (Niet opgelegd).
- Niets van de leerkracht.

6. Laat het aan hen over.

- Voorstellen uitvoeren.
- Geen schriftelijk verslag! Vertrouwen!

7. Spreek hen opnieuw.

- Na ongeveer een week met elk groepslid en slachtoffer apart.

Coördinator sociale schoolveiligheid

CSW heeft op iedere vestiging een coördinator sociale schoolveiligheid. Deze taak bestaat uit:

- Mede verantwoordelijkheid voor schoolveiligheidsbeleid en de bevordering van een veilig schoolklimaat
- Zorgen dat schoolveiligheid (waaronder de wettelijke taak van anti-pest coördinator) regelmatig op de agenda staat.
- Zorgen voor de ontwikkeling van schoolregels en afspraken (ook over pesten).
- Zorgen dat schoolregels leven binnen de school.
- Zorgen dat er op school een anti-pestprotocol is.
- Zorgen dat er een sanctiebeleid is.
- Zorgen dat preventieve maatregelen worden genomen om de veiligheid op school vergroten.
- Klankbord voor leerlingen, ouders en onderwijspersoneel
- Zorgen dat schoolregels en afspraken over schoolveiligheid, waaronder het anti-pestprotocol en het sanctiebeleid bij iedereen bekend is.

- Zorgen dat leerlingen en ouders weten wie het aanspreekpunt bij pesten is op school en wie het anti-pestbeleid coördineert.
- Zorgen dat leraren weten hoe te handelen in een peestsituatie.
- Zorgen dat er actuele kennis is bij iedereen in het team over pesten en groepsprocessen.
- Vragen van leraren over de aanpak van pesten beantwoorden en advies geven over de aanpak van een peestsituatie in de klas.
- Informeren en adviseren over het inzetten en gebruik van anti-pestprogramma's en lessen over pesten.
- Zicht hebben op de beleving van veiligheid, incidenten en mogelijke risico's
- Zorgen dat (pest)incidenten geregistreerd worden.
- Zorgen dat de verplichte monitoring van de veiligheidsbeleving van leerlingen wordt uitgevoerd. Op de hoogte zijn van meldingen en incidenten die bij het aanspreekpunt pesten binnenkomen.
- In kaart brengen van risico's en onveiligheid aan de hand van incidenten en monitoring.
- Preventieve maatregelen voeren naar aanleiding van onveilige situaties en pestincidenten.
- Beleidsadvisering. Het antipestbeleid coördineren, beleidsadviezen uitbrengen aan de schoolleiding en het periodiek evalueren van het schoolveiligheidsplan/antipestbeleid gericht op het vergroten van de veiligheid op school.

Bijlage 1 Informatie voor ouders

Informatie voor ouders van gepeste kinderen.

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen gaan slapen; vaker wakker worden of nachtmerries hebben; bedplassen
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een club willen/durven gaan.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven.

Wat ouders/verzorgers zelf kunnen doen:

Informatie voor ouders van gepeste kinderen

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen gaat proberen het pesten te stoppen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Probeer uw kind uit te leggen waarom kinderen pesten.
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een videoband over het onderwerp.
- Vertel dat volwassenen vaak niets doen, omdat ze niet zien dat er gepest wordt of omdat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost.
- Waarschuw uw kind dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. Pesten is soms een gewoonte geworden, die moeilijk af te leren is.
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Als u er van uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet.
- Beloon uw kind en help het zijn/haar zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team) sport.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat niet met een negatieve insteek, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: "Wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?"
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een sociale vaardigheidstraining.
- Houd het niet stil, maar onderneem actie!

Informatie voor ouders van pestende kinderen

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Bekijk samen met uw kind een film over pesten
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Ook zijn er mogelijkheden om uw kind aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen. Vraag aan de coördinator sociale schoolveiligheid waar dat kan.
- Kijk voor meer informatie en tips op www.stoppestennu.nl

Bijlage 2 Digitaal pesten

Zaken rondom digitaal pesten veranderen snel, omdat er steeds andere vormen ontstaan en social media altijd in beweging zijn. Kijk voor adviezen en informatie op www.meldknop.nl . Kijk ook naar ons protocol sociale media.